

Bijlage bij de notitie 'veteranenstatus'.

Inleiding.

Gewezen militairen met de Nederlandse nationaliteit die het koninkrijk hebben gediend onder oorlogsomstandigheden of overeenkomstige situaties. Deze definitie wordt sinds 1990 gehanteerd. Dit is een heldere definitie die een uitgangspunt formuleert, maar ook ruimte biedt voor een soepele interpretatie. De formulering 'overeenkomstige situaties' geeft de mogelijkheid ook om in een specifieke gevallen te bezien of een bepaalde groep gewezen militairen de veteranenstatus verleend zou moeten worden. In dit opzicht is de toevoeging dat de gewezen militairen die deelgenomen moeten hebben aan vredesmissies eigenlijk een overbodige. Immers de vredesmissies kunnen beschouwd worden als overeenkomstige situaties, en deze operaties worden verricht in dienst van het Koninkrijk. De aparte toevoeging van het vaarplichtig koopvaardijpersoneel en de leden van het KNIL werd vooral noodzakelijk bevonden, omdat beide groepen onder het beleidsterrein vielen van een ander ministerie.

Discussies.

Sinds 1995 zijn er discussies geweest over de vraag, of bepaalde groepen onder dezelfde definitie vallen of er aan gelijkgesteld moeten worden. Dit is voor de ene groep positief uitgevallen en voor de andere negatief. Het valt nog te bezien of deze beslissingen elke keer even consequent zijn geweest. De volgende groepen zijn onderwerp van discussie geweest.

- a. Personeel mijnopruimingsdiensten na 5 mei 1945. De uitkomst van deze discussie was dat het personeel van deze diensten (KL en KM) uit de periode van de bevrijding tot het beëindigen van het Militair Gezag (2 maart 1946) als veteraan mogen worden beschouwd. Gedurende deze periode was er immers in bestuurlijk opzicht (Militair Gezag) en voor de betreffende groep ook in militair opzicht (gevaar, doden, gewonden) sprake van een 'soortgelijke situatie'.
- b. Verpleegkundigen van het Rode Kruis die naar Nederlands-Indië zijn uitgezonden. Ook deze verpleegkundigen werden als veteraan beschouwd. Ze waren weliswaar geen gewezen militairen, maar konden door de aard van hun werkzaamheden (vergelijkbaar met het werk van militaire verpleegkundigen en ten dienste van het leger) wel als dusdanig beschouwd worden.
- c. Papoea-militairen in dienst van de KL of PVK (krijgsmachtdeel) die na het conflict naar Nederland zijn gekomen. Deze discussie loopt nog altijd. Tot op heden is hierover geen beslissing genomen, hoewel alles er op wijst dat deze personen onder de definitie zouden moeten vallen. Hun positie is vergelijkbaar met de Molukse en Indonesische veteranen die naar Nederland zijn gekomen en wel de veteranenstatus hebben.
- d. De Goma-groep. Deze groep militairen was op een humanitaire missie was en leek daardoor in eerste instantie niet in aanmerking te komen voor een kwalificatie als veteraan. De aanwezigheid van dreiging, de ingrijpende gebeurtenissen en de zware omstandigheden tijdens hun missie was van een dusdanige orde dat het zeker onder het begrip 'soortgelijke situatie' moest

vallen.

- e. De Surinaamse veteranen uit de Tweede Wereldoorlog. Alhoewel een groot deel van deze groep op dit moment niet over de Nederlandse nationaliteit beschikt en ook tijdens hun inzet niet, wordt deze groep nu wel tot de Nederlandse veteranen gerekend.
- f. De Agadir groep. Deze groep militairen van de Koninklijke Marine heeft humanitaire hulp verleend na een aardbeving in Agadir, Marocco. Zij kregen te maken met zeer ingrijpende gebeurtenissen. Toch wordt deze groep niet als veteranen beschouwd. De afweging hierbij was dat de gebeurtenissen weliswaar ingrijpend waren, maar dat de omstandigheden niet met oorlog vergelijkbaar waren.
- g. De oud-leden van het verzet. Over deze groep wordt een regelmatig terugkerende discussie gevoerd, waarbij veel oud zeer wordt opgerakeld. De oud-verzetsleden zijn echter geen gewezen militairen en ook nooit daarmee gelijkgesteld, zoals bijvoorbeeld bij de Rode Kruis verpleegsters wel is gebeurd. Zij hebben tot op heden geen veteranenstatus. Overigens is dit in andere landen vaak wel het geval (in Noorwegen, bijvoorbeeld).
- h. De tolken die voor 8 mei 1940 behoorden tot het korps tolken. Zij waren veelal in dienst van de legers van de geallieerde bevrijders. Door het dragen van het uniform konden zij echter als gemilitariseerd worden beschouwd en hun diensten waren zeker onder oorlogsomstandigheden en in dienst van het koninkrijk. Zij hebben wel de veteranenstatus gekregen.
- i. Employees Speciale Diensten van de Veiligheidsdienst Mariniersbrigade. Hierbij moet vooral gedacht worden aan informanten en dergelijke functies. Zij hebben de status van veteraan verkregen. Een groot deel is echter niet woonachtig in Nederland of bezit nu of toen de Nederlandse nationaliteit.
- j. De gewezen militairen die actief aan de bevrijding van ons land hebben deelgenomen en die zich in Nederland hebben gevestigd en de Nederlandse nationaliteit hebben aangenomen. Zij hebben de veteranenstatus verkregen. Dit is ook beleid in andere landen (Canada bijvoorbeeld).
- k. Actief dienende militairen. Veel militairen die nu in actieve dienst zijn, beschouwen zichzelf ondertussen ook als veteraan. Een aantal van hen heeft meerdere missies achter de rug, en zijn in dit opzicht dus meer ervaren dan velen van hun collega's. Toch wordt voor hen geen uitzondering gemaakt. Actief dienende militairen die uitgezonden zijn geweest, worden niet als veteraan beschouwd en zijn hier ook niet mee gelijkgesteld.

Ter overdenking.

De lijst is nog verder aan te vullen. Zo is er de groep die zich de 'koude oorlog veteranen' noemt. Anderen wijzen op de inzet van Nederlandse militairen bij de treinkapingen, en sinds kort bij de strijd tegen het terrorisme. Indien leden van de regering en het

parlement het over de oorlog tegen het terrorisme hebben dan komt hun inzet wel heel dichtbij datgene wat onder oorlogsomstandigheden valt te verstaan.

Ook over het personeel van de EOD kan op verschillende manieren worden nagedacht. Zij verrichten in een hedendaagse context werk dat vergelijkbaar is met het werk van hun collega's verrichtten tussen de bevrijding en maart 1946.

De definitie die sinds 1990 gehanteerd wordt, biedt handvaten om de discussie omtrent deze groepen aan te gaan. Daarbij is altijd de mogelijkheid aanwezig om niet alleen naar de 'letter van de wet' te oordelen, maar ook in de geest ervan te handelen.

Anders ligt het bij die groepen die niet onder de noemer van gewezen militairen vallen. Burgers en politieagenten gaan op vredesmissies, vaak samen met Nederlandse militairen. Zij vallen echter niet onder de definitie. Deze groepen kunnen, indien daarvoor voldoende gronden aanwezig zijn, net als bijvoorbeeld de verpleegsters van het Rode Kruis, gelijkgesteld worden.

De definitie biedt twee duidelijke uitgangspunten: veteranen moeten over de Nederlandse nationaliteit beschikken of moeten tijdens hun inzet Nederlander geweest zijn, en zij moeten gediend hebben in oorlog of daarmee vergelijkbare omstandigheden. In de praktijk leidt dit tot verschillende situaties en soms ook tot onduidelijkheden. Zo zijn er Australische veteranenpashouders hebben die destijds Nederlander waren, we hebben Nederlandse veteranenpashouders die destijds nog geen Nederlander waren, en we hebben Surinaamse pashouders die destijds geen Nederlander waren en nu ook nog niet.

Ook hebben we veteranen die het Nederlandse paspoort is ontnomen (bijvoorbeeld in Zuid-Afrika na de afschaffing van Apartheid). Bovendien ziet het er naar uit dat bij het gelijkstellen van bepaalde groepen, de uitzonderingen ten aanzien van de Nederlandse nationaliteit er niet toe deden. Bij de mijnopruimers werd dat wel weer benoemd, waarschijnlijk omdat anders de Duitse krijgsgevangenen, die dit werk ook moesten uitvoeren, ook onder de definitie konden vallen.

Wat betreft de gevallen, op de militaire begraafplaatsen, hebben we deze uitzonderingen ten aanzien van nationaliteit ook nooit gemaakt. Gesneuveld waren ze allen Nederlands militair.